

Könsbaserat våld mot kvinnor – en kartläggning av situationen i EU

I artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna fastställs rätten till frihet från diskriminering, bland annat diskriminering på grund av kön.

Politisk sammanhang

I såväl Europaparlamentets resolution om avskaffande av våld mot kvinnor (26 november 2009) och som Europeiska unionens rådets slutsatser om utrotande av våld mot kvinnor (8 mars 2010) framhålls bristen på regelbundet insamlade och jämförbara uppgifter om våld mot kvinnor i Europeiska unionen (EU). Ett antal av EU:s medlemsstater har visserligen gjort studier på området, men resultaten är antingen inte jämförbara eller inaktuella.

I sin resolution om Stockholmsprogrammet (25 november 2009) uppmanade därför Europaparlamentet Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) att samla in och sammanställa "pålitlig och jämförbar statistik om alla grunder för diskriminering ... samt att dessa olika grunder – inbegripet jämförande uppgifter om våld mot kvinnor inom EU – behandlas lika".

Sådan pålitlig och jämförbar statistik är avgörande för att bedöma företelets omfattning och hitta lämpliga lösningar.

Centrala frågor

Våld mot kvinnor och EU

Våld mot kvinnor är ett allvarligt problem i samtliga EU:s medlemsstater, eftersom det undergräver kvinnors centrala grundläggande rättigheter, såsom värdighet, tillgången till rättvisa och jämställdhet mellan kvinnor och män. Effekterna av våld mot kvinnor sträcker sig långt utöver de personer som är omedelbart berörda – offer och förövare – och drabbar familjer, sociala samhällen och samhället i stort.

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en av EU:s grundprinciper. Den nämns i EU:s fördrag och i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Våld mot kvinnor omfattas av flera av stadgans artiklar – till exempel artikeln om människans värdighet (artikel 1), rätten till liv (artikel 2) och rätten till integritet (artikel 3), förbudet mot tortyr och omänsklig eller förnedrande bestraffning och behandling (artikel 4), rätten till frihet och säkerhet (artikel 6) och rätten till icke-diskriminering (artikel 21). I "Strategi för jämställdhet mellan kvinnor och män 2010–2015" (21 september 2010) bekräftar Europeiska kommissionen beslutsamhet att bekämpa könsbaserat våld.

Undersökningen om våld mot kvinnor

Under 2011–2012 kommer FRA att genomföra en undersökning om våld mot kvinnor inom EU. Detta är den första undersökningen av detta slag där man slumpmässigt väljer ut och intervjuar 40 000 kvinnor i EU:s 27 medlemsstater och Kroatien. Undersökningen kommer därför att ge de pålitliga och jämförbara uppgifter som beslutsfattarna behöver när de ska utforma väl underbyggda, riktade politiska program för att bekämpa sådant våld.

Undersökningen har framför allt följande syften:

- att tillhandahålla de uppgifter som centrala berörda parter, såsom beslutsfattare, vårdpersonal och icke-statliga organisationer, behöver för att utveckla strategier och vidta åtgärder för att bekämpa våld mot kvinnor;
- att för första gången tillhandahålla jämförbara uppgifter från hela EU om kvinnors upplevelser av olika former av fysiskt, sexuellt och mentalt våld och trakasserier – bland annat om i vilken utsträckning de rapporterar dessa upplevelser och vad reaktionerna blir när de gör det;
- att bidra till insamlandet av uppgifter för att utveckla indikatorer som kan användas för att övervaka våld mot kvinnor och olika reaktioner på det.

Att mäta förekomsten av våld mot kvinnor

Undersökningen ska försöka beskriva kvinnornas "vardagserfarenheter" av våld, inklusive **fysiskt, sexuellt och psykiskt våld**, trakasserier och stalking, av nuvarande eller tidigare partner och icke-partner, under de senaste tolv månaderna och sedan 15 års ålder. Syftet med undersökningen är också att mäta **upplevelser av våld före 15 års ålder**, för att kunna ge en heltäckande bild av kvinnors upplevelser under sin livstid.

Undersökningen kommer framför allt att inriktas på upplevelser av våld i olika miljöer, såsom hemmet eller arbetsplatsen, samt olika former av våld och trakasserier med hjälp av ny kommunikationsteknik, såsom sms eller internetbaserade nätverksforum. Undersökningen kommer också att innehålla frågor om våldets frekvens och grad, de fysiska, känslomässiga och psykiska konsekvenserna av våld, utnyttjandet av hälsovård och andra tjänster, tillfredsställelsen med de erhållna tjänsterna samt frågor om kvinnors upplevelser när de kontaktar polisen och deras känsla av säkerhet.

Metod

FRA:s undersökning av våld mot kvinnor kommer att bygga på en storskalig insamling av kvantitativa data som bygger på en detaljerad enkät. Undersökningen kommer att omfatta intervjuer ansikte mot ansikte med ett slumpmässigt urval av 1 500 kvinnor per land, vilket innebär intervjuer med **40 000 kvinnor** i hela EU. Resultatet kommer att ge en representativ bild av våld mot kvinnor på EU nivå och på nationell nivå.

Det är viktigt att erkänna att eftersom det finns många olika former av våld mot kvinnor och alla typer av forskningsmetodik har sina inneboende begränsningar undersökningen kommer inte att kunna mäta alla typer av våld mot kvinnor. Till exempel, relativt sällsynta former av våld eller våld som i första hand drabbar särskilda delpopulationer – såsom trafficking med kvinnor och flickor eller kvinnlig könsstympning – kommer inte att representeras i tillräcklig omfattning i ett slumpmässigt urval.

Förberedande arbete för en fullskalig undersökning

Sedan 2010 har FRA organiserat samråd med intressenter och experter att utveckla en undersökning av våld mot kvinnor. Fokus har legat på undersökningens omfattning

och syfte, behoven hos beslutsfattare på EU-nivå och på nationell nivå och undersöknings metodik och tekniska aspekter.

Under 2010–2011 FRA genomförde en preliminär studie av våld mot kvinnor i sex EU medlemsstater: Finland, Italien, Polen, Spanien, Tyskland och Ungern. Syftet med den studien var att hjälpa FRA att få fram frågor till enkäten som kunde ge jämförbara resultat om kvinnors upplevelser av våld i EU. I preliminär studien analyserades hur olika kvinnor uppfattade centrala frågor som ska tas upp i undersökningen: upplevelser av fysiskt, sexuellt och psykiskt våld i "hemmiljö" och på arbetsplatsen samt i nya miljöer såsom internetbaserade sociala nätverk.

Evidensbaserad rådgivning

Resultat

Undersökningens resultat kommer att offentliggöras under 2013 och ge ett underlag till de pågående diskussionerna om åtgärder på EU nivå för att bekämpa våld mot kvinnor – till exempel genom ny lagstiftning, harmonisering av befintliga lagar eller program för att öka EU medborgarnas kunskap. I varje land kommer undersökningen att ge information som är viktig för polisens arbete, för de anställda inom hälso- och socialvårdssektorn och för organisationer inom civilsamhället och därmed bidra till en effektivare resursfördelning och bättre tjänster. Till exempel uppskattningar av antalet fall av våld, offrens behov och hur de uppfattar kvaliteten på den hjälp de får kan leda till en omprövning av de resurser som ställs till förfogande åt olika statliga och icke statliga stödtjänster för offren.

Mer information:

Besök gärna FRA:s webbplats:
<http://fra.europa.eu>,

och framför allt:
http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/projects/proj_eu_survey_vaw_en.htm.

Eller kontakta oss:
information@fra.europa.eu.